

Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

NEMZETKÖZI KÖZJOG II. - NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK SZAKOS HALLGATÓKNAK

Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai
Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A természetes és jogi személyek nemzetközi jogi helyzete 3/3

Szalai Anikó

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tanulási útmutató

Tananyag hossza: 20 dia

Tartalom:

- Az emberi jogok védelmének kezdetei
- Az emberi jogok kialakulásának korszakai
- Az emberi jogok védelmének szintjei, az univerzális és a regionális védelemhez kapcsolódó egyezmények
- A kisebbségek védelme
- A kisebbségek védelmének kezdete
- Kisebbségvédelem az ENSZ-ben
- Kisebbségvédelem az Európa Tanácsban

Áttekintésre szánt javasolt minimum időtartam: 20 perc

Tanulásra szánt javasolt minimum időtartam: 45 perc

A tananyagot **fogalomtár** és **önellenőrző** kérdések egészítik ki, amelyek a tananyag végén találhatóak.

Fogalomtár elsajátítására szánt javasolt minimum időtartam: 10 perc

Az emberi jogok és a kisebbségek védelme

Az emberi jogok védelmének kezdetei

- 1776. Virginiai Nyilatkozat (USA)
- 1776. Függetlenségi Nyilatkozat (USA)
- 1787/1789. Alkotmány (USA)
- 1789. Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata (Franciaország)

Az emberi jogok kialakulásának korszakai

- Első generációs jogok
 - Politikai és polgári jogok
 - államokat csak tőrési kötelezettség terheli
 - pl.: véleménynyilvánítás szabadsága
- Második generációs jogok
 - Gazdasági, szociális és kulturális jogok
 - XX. sz. közepe
 - pozitív tevést követel a megvalósítás, de függ az ország anyagi helyzetétől
 - pl.: munkabérhez való jog
- Harmadik generációs jogok
 - szolidaritási jogok
 - csak az államok összefogásával valósítható meg.
 - pl.: egészséges környezethez való jog.

Az emberi jogok védelmének szintjei

- Univerzális emberi jogok
 - Általános és speciális egyezmények
 - ENSZ jogfejlesztő tevékenysége
 - ENSZ Emberi Jogi Bizottság, emberi jogi főbiztos
- Regionális emberi jogok
 - Elsőként Európában
 - Majd Dél- és Közép-Amerika, Afrika, arab területek
- (Nemzeti szintű védelem – lásd alkotmányjog)

Az emberi jogok általános védelme – EJENY, PPJNE

- 1948. Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
 - ENSZ közgyűlési határozat, nem kötelező, de szokásjoggá vált
- 1966. Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya
 - Első generációs jogok
 - Ellenőrző szerv:
Emberi Jogok Bizottsága (Genf)

Az emberi jogok általános védelme – GSZKJNE

- 1966. Gazdasági Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya
 - Második generációs jogok
 - Ellenőrző szerv: ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa

Globális egyezmények speciális emberi jogi területeken

- 1965. A faji megkülönböztetés tilalmáról szóló egy.
- 1979. A nőkkel szembeni megkülönböztetés tilalmáról szóló egyezmény
- 1984. A kínzás, kegyetlen, embertelen bánásmód elleni egyezmény
- 1989. A gyermekek jogairól szóló egyezmény
- 2006. Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény

Az emberi jogok regionális védelme – Európa

- 1950. Emberi Jogok Európai Egyezménye
 - Európa Tanács keretében
 - Jogok széles köre az egyezményben és a hozzá tartozó 16 kiegészítő jegyzőkönyvben (ebből hatályban 15)
 - Ellenőrzés: Emberi Jogok Európai Bírósága
- 1961. Európai Szociális Charta
 - Európa Tanács keretében
 - Szociális jogok
- 1987. Kínzás elleni európai egyezmény
 - Európa Tanács keretében
 - Ezen kívül még számos speciális egyezmény az ET keretében
- 2000. Alapjogi Charta
 - Európai Unió keretében

Az emberi jogok regionális védelme Európán kívül

- 1969. Emberi Jogok Amerika-közi Egyezménye
 - Közép- és Dél-Amerika
 - Az európaihoz hasonló
 - Ellenőrző szerve: bíróság
- 1981. Emberek és népek jogainak afrikai chartája
 - 1998 óta bíróság is van, mint ellenőrző szerv
 - Gyenge védelmi szint
- 1990. Emberi Jogok Iszlám Nyilatkozata
- 1990. Emberi Jogok Arab Chartája

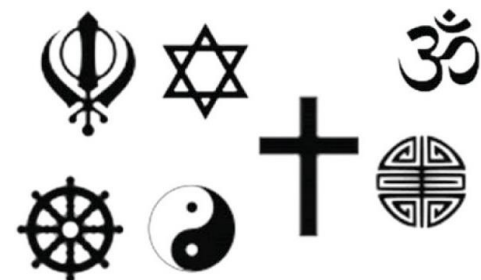
A kisebbségek védelme

- Egyén és/vagy közösség védelme?
- Az egyenlőség biztosítása már védelem?
- Mi az identitás?
- Külön jogok vagy az emberi jogok része?

A kisebbségvédelem kezdete

- 1648 – vallásszabadság

- 1919 – Nemzetek Szövetsége és Párizs környéki békeszerződések – összetett védelmi rendszer:
 - A békeszerződésben
 - Kétoldalú kisebbségvédelmi szerződések
 - Egyoldalú kisebbségvédelmi nyilatkozatok

Kisebbségvédelem az ENSZ-ben

- 1945 – 1966: nem kell külön védelem
- 1966: Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 27. cikke
„Olyan államokban, ahol **nemzeti, vallási vagy nyelvi kisebbségek** élnek, az ilyen kisebbségekhez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy **csoportjuk más tagjaival együttesen** saját **kultúrájuk** legyen, hogy saját **vallásukat** vallják és gyakorolják, vagy hogy saját **nyelvüket** használják.”

Kisebbségvédelem az Európa Tanácsban

- 1992 – Regionális és kisebbségi nyelvek európai chartája
- 1995 – Keretegyezmény a nemzeti kisebbségek védelméről
- Plusz: Emberi Jogok Európai Egyezménye
 - 8. cikke – vallásszabadság
 - 14. cikke – megkülönböztetés tilalma

Fogalomtár

Első generációs jogok = politikai és polgári jogok

Második generációs jogok = gazdasági, szociális és kulturális jogok

Harmadik generációs jogok = szolidaritási jogok

Kisebbség = az embereknek egy államon belüli olyan csoportja, amelynek tagjai ennek az államnak a területén laknak és annak állampolgárai, régi, szilárd és tartós kapcsolatot tartanak fenn ezzel az állammal, sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellegzetességekkel rendelkeznek, és kellően reprezentatívak, bár számszerűleg kisebbségben vannak ezen állam egy körzetének lakossága körében, valamint arra törekednek, hogy közösen megőrizzék közös identitásukat, kultúrájukat, hagyományaikat, vallásukat vagy nyelvüket

Önellenőrző kérdések

- ✓ Mit értünk az emberi jogok generációi alatt?
- ✓ Mi az Emberi Jogi Bizottság szerepe az ENSZ keretében létrehozott emberi jogi védelmi rendszerben?
- ✓ Soroljon fel három emberi jogi egyezményt, melyeket az Európa Tanács keretében fogadtak el!
- ✓ Ismertesse a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai kartájának főbb rendelkezéseit!
- ✓ Mi a különbség az univerzális és a regionális emberi jogi védelem között?

Nézz utána!

- Könyv:
 - Mary Ann Glendon: A World Made New: Eleanor Roosevelt and the Universal Declaration of Human Rights, Random House, 2002.
- Film:
 - Hotel Ruanda (2004)
 - Schindler listája (1993)

- * A tananyagban felhasznált képek online megtalálhatók és szabadon hozzáférhetők.
- * A tananyag kizárólag oktatási célból készült.
- * A tananyag a Szerző saját szellemi terméke, forrásként az adott tárgyhoz megjelölt kötelező irodalmi források kerültek felhasználásra.

*Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.*

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE